

демократијама. Последично томе, у свету се брзо проширила идеја о уставном судству.

Уставни судови који су настали после пада гвоздене завесе и распада Совјетског Савеза, суочили су се са изузетно важним задатком да тумаче своје нове уставе. Најзахтевнији изазов пред уставним судом у време транзиције од диктатуре или ауторитарног режима до демократске владавине права био је како путем устава управљати променом политичког система као таквог. Нарочито проблематичне области појавиле су се у решавању питања кривичног права, реституције и обештећења у погледу имовинских права, као и у тумачењу уставом загарантованих основних права и могућности њиховог ограничавања.

У то време је одређивање положаја уставних судову у структури државних органа предвиђених уставом било од пресудног значаја, што је и кулминирало у крунском питању о томе која установа треба да има коначну реч у погледу уставних питања. Као што то показује политички развој у последње две деценије у већини транзиционих земаља, највећи број уставних судову у њима успешно се изборио за прилично високо место.

Новоустановљени уставни судови учинили су огромне и храбре кораке: са ограниченим надлежностима и у одсуству релевантних уставних одредаба, пољски Уставни суд развио је, поред осталог, а без правне основе, надлежност да оцењује законске норме. Несагласно Закону о Уставном суду, Уставни суд Мађарске одбио је да разматра нацрт закона јер то није сматрао задатком уставног суда. Готово сви тада основани судови обликовали су своје поступке на веома креативан начин.

Од неизмерне важности је било што су, мотивисани потребом за разменом информација и мишљења, европски уставни судови почели да делују организовано. У том контексту, пре свега се морају поменути Конференција европских уставних судову и Европска комисија за демократију путем закона (Венецијанска комисија). Огромна вредност ове конференције је очигледна. Венецијанска комисија – основана 1990. године, убрзо након пада Берлинског зида – сматрала је својим примарним задатком да обезбеди технички правни савет у времену револуционарне политичке транзиције у којој су уставне реформе биле приоритетне. Од тада је Венецијанска комисија израсла у високо цењено саветодавно тело на пољу уставног права. Поред осталог, Комисија игра водећу улогу у пружању помоћи државама да разраде своје уставе у складу са европским стандардима.

Дакле, како ће се уставно судство даље развијати?

Једна ствар се са сигурношћу може очекивати: размена искустава, мишљења и идеја, као и сарадња између појединачних уставних судову, све више ће добијати на значају. Разлог томе је што ће се уставни судови у Европи све више суочавати са појавом интернационализације. Постоји